

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(повне найменування закладу вищої освіти)
Факультет архітектури, будівництва та декоративно-прикладного мистецтва
(назва факультету/навчально-наукового інституту)
Кафедра декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва
(назва кафедри, що забезпечує викладання)

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету

Євгенія НОВАК

2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

ПСИХОЛОГІЯ ТВОРЧОСТІ

(назва навчальної дисципліни)

обов'язкова

Освітньо-професійна

програма Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Спеціальність Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Галузь знань 02 Культура і мистецтво

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Факультет архітектури, будівництва та декоративно-прикладного мистецтва

Мова навчання українська

Чернівці 2025 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «**Психологія творчості**» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»

Розробник (ки): Гатеж Наталія Василівна, доцент кафедри декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва, кандидат педагогічних наук

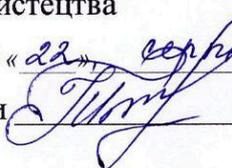
(П.І.Б. авторів, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Викладач (чі), Гатеж Наталія Василівна, доцент кафедри декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва, кандидат педагогічних наук

Погоджено з гарантом ОП **Наталія ГАТЕЖ**

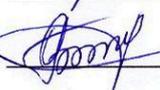
Затверджено на засіданні кафедри декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва

Протокол No 2 від «22» серпня 2025 року

Завідувач кафедри **Мирослава ЖАВОРОНКОВА**

Схвалено методичною радою факультету АБДПМ

Протокол No 1 від «25» серпня 2025 року

Голова методичної ради **Оксана ГАЛУНКА**

Пояснювальна записка

Навчальна дисципліна «**Психологія творчості**» є обов'язковою освітньою компонентою освітньо-професійної програми «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, предметом вивчення якої є феномен творчості та психологічне підґрунтя творчої діяльності.

Робочою програмою «Психологія творчості» передбачені мета та завдання вивчення навчальної дисципліни, окреслено компетентності, програмні результати, яких має набути здобувач ОП, критерії оцінювання навчальних досягнень студента та інші основні її структурні елементи (складові).

Мета навчальної дисципліни «Психологія творчості» полягає в наданні студентам теоретико-методологічних знань психології творчості, закономірностей перебігу творчого процесу талановитих та геніальних людей, характеристик особистості творчих людей та їх душевні особливості, умов і закономірностей розвитку творчого потенціалу особистості, а також у формуванні та реалізації інтегративних інтелектуальних умінь і практичних навичок у майбутній професійній діяльності.

Завдання вивчення навчальної дисципліни є засвоєння студентами методів науково-психологічного дослідження творчої діяльності, механізмів творчої діяльності, вікової динаміки розвитку творчих здібностей, психологічних чинників, що впливають на розвиток творчої особистості, структури творчого процесу, засобів та технік стимуляції творчої діяльності. ОК орієнтована на вироблення вмій та навичок щодо застосування:

- застосовувати знання сучасної психологічної науки стосовно вивчення та дослідження творчої діяльності;
- добирати діагностичний матеріал відповідно до мети психологічного дослідження творчості;
- використовувати експериментальні методи дослідження продуктів творчої діяльності;
- аналізувати сучасні психологічні концепції та теорії творчості, виходячи з доцільності використання їх у практичній навчально-науковій діяльності;
- користуватися психологічними джерелами із психології творчості та іншою допоміжною довідковою літературою.

Пререквізити. Засвоєння навчальної дисципліни «**Психологія творчості**» передбачає інтеграцію знань, умінь і навичок з таких дисциплін як педагогіка мистецтва, філософія, етика та естетика.

Постреквізити. Вивчення навчальної дисципліни «**Психологія творчості**» є базою для набуття передбачених ОП компетентностей і результатів навчання, а також необхідні для написання здобувачем освіти кваліфікаційної роботи й ефективного проходження педагогічної практики в мистецьких школах.

Компетентності та програмні результати навчання згідно ОП.

У процесі вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має набути таких компетентностей та програмних результатів:

Інтегральна компетентність (ІК) Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації творів мистецтва або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій, положень і методів та характеризується певною невизначеністю умов

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати і примножувати культурно-мистецькі, екологічні, моральні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Спеціальні компетентності (СК):

СК 3. Здатність формулювати цілі особистісного і професійного розвитку та умови їх досягнення, враховуючи тенденції розвитку галузі професійної діяльності, етапів професійного зростання та індивідуально-особистісних особливостей.

СК 10. Здатність усвідомлювати важливість виконання своєї частини роботи в команді; визначати пріоритети професійної діяльності.

ЗК 13. Здатність працювати в міжнародному контексті.

Програмні результати навчання:

ПРН 2. Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.

ПРН 3. Формувати різні типи документів професійного спрямування згідно з вимогами культури усного і писемного мовлення.

ПРН 5. Аналізувати та обробляти інформацію з різних джерел.

ПРН 10. Володіти основами наукового дослідження (робота з бібліографією, реферування, рецензування, приладові та мікрохімічні дослідження).

ПРН 12. Враховувати психологічні особливості у процесі навчання, спілкування та професійної діяльності.

ПРН 14. Тракувати формотворчі засоби образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства, комплексно визначати їхню функціональну та естетичну специфіку у комунікативному просторі.

ПРН 15. Володіти фаховою термінологією, теорією і методикою образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації мистецьких творів.

ПРН 18. Формувати екологічну свідомість і культуру особистості, застосовувати екологічні принципи в житті та професійній діяльності

Внаслідок вивчення навчальної дисципліни студент повинен бути здатним продемонструвати такі програми **результати навчання**:

знати:

- предметне поле та спрямованість психології творчості;
- сутність та визначення основних понять: творчість, інтуїція, інсайт, творча особистість, обдарованість, талант, геніальність, тощо;
- основні психологічні теорії обдарованості та геніальності;
- методи психологічної діагностики та розвитку творчих здібностей.

вміти:

- розкривати зміст основних понять навчальної дисципліни;
- аналізувати і оцінювати основні підходи до визначення понять обдарованість, талант, геніальність;
- здійснювати психодіагностику когнітивно-емоційної сфери творчої особистості;
- скласти тренінгові програми розвитку творчих здібностей особистості;
- творчо підходити до організації власної професійної діяльності та самореалізації;
- використовувати у професійній діяльності методики навчання та розвитку творчості.

розуміти:

- моделі навчання креативності;
- особливості творчого потенціалу талановитої особистості.

Опис навчальної дисципліни. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			креатив	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2025-2026	5	3	90	16	-	14	-	60	-	екзамен
Заочна	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усь ого	у тому числі					усь ого	у тому числі				
		л	с	л а б	і н д	с. р.		л	п	л а б	інд	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Історія та теорія психології творчості												
Тема 1. Психологічні основи творчості	14	2	2			10						
Тема 2. Творчість в онтогенезі.	16	4	2			10						
Тема 3. Структура креативності.	14	2	2			10						
Разом за ЗМ1	44	8	6			30						
Змістовий модуль 2. Структура та механізми творчості в контексті психічних явищ												
Тема 1. Соціальні механізми творчості, структура і природа творчих здібностей.	10	2	2			6						
Тема 2. Вікові особливості розвитку творчих здібностей	9	2	2			5						
Тема 3. Види творчої діяльності людини	10	2	2			6						
Тема 4. Методи дослідження творчої діяльності	8	1	1			6						
Тема 5. Методи стимулювання творчої активності: індивідуальні та групові	9	1	1			7						
Разом за ЗМ 2	46	8	8			30						
Усього годин	90	16	14			60						

Тематика семінарських занять з переліком питань

№	Назва теми (завдання)	Кількість годин
1.	<p style="text-align: center;">Змістовий модуль 1. Історія та теорія психології творчості</p> <p>Тема 1. Психологічні основи творчості</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття творчості в психології: основні підходи до визначення. 2. Психологічні умови виникнення творчої діяльності. 3. Роль мотивації та потреб у творчому процесі. 4. Співвідношення інтелекту та творчості. 5. Емоційно-вольові чинники творчої діяльності. 	2
2.	<p>Тема 2. Творчість в онтогенезі.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття онтогенезу та його значення для вивчення творчості. 2. Особливості розвитку творчих здібностей у дитячому віці. 3. Творчість у підлітковому та юнацькому віці. 4. Вплив навчання і соціального середовища на розвиток творчості. 5. Умови підтримки та розвитку творчого потенціалу особистості в різні вікові періоди. 	2
3.	<p>Тема 3. Структура креативності</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття онтогенезу та його значення для вивчення творчості. 2. Особливості розвитку творчих здібностей у дитячому віці. 3. Творчість у підлітковому та юнацькому віці. 4. Вплив навчання і соціального середовища на розвиток творчості. 5. Умови підтримки та розвитку творчого потенціалу особистості в різні вікові періоди. 	2
4.	<p style="text-align: center;">Змістовий модуль 2. Структура та механізми творчості в контексті психічних явищ</p> <p>Тема 1. Соціальні механізми творчості, структура і природа творчих здібностей.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття креативності та її відмінність від творчості. 2. Основні компоненти структури креативності. 3. Когнітивні, емоційні та мотиваційні складові креативності. 4. Роль уяви та дивергентного мислення у структурі креативності. 	2

	5. Індивідуальні відмінності у проявах креативності	
5.	Тема 2. Вікові особливості розвитку творчих здібностей 1. Соціальна зумовленість творчої діяльності. 2. Вплив культури та соціального середовища на формування творчих здібностей. 3. Поняття творчих здібностей та їх структура. 4. Співвідношення задатків, здібностей і творчого потенціалу. 5. Роль комунікації та соціальної взаємодії у творчому процесі.	2
6.	Тема 3. Види творчої діяльності людини 1. Основні закономірності розвитку творчих здібностей у різні вікові періоди. 2. Критичні та сенситивні періоди розвитку творчості. 3. Особливості розвитку креативності в студентському віці. 4. Вплив освітнього середовища на розвиток творчих здібностей. 5. Психологічні умови підтримки творчої активності в дорослому віці.	2
7.	Тема 4. Методи дослідження творчої діяльності 1. Основні підходи до психологічного дослідження творчості. 2. Психодіагностичні методики дослідження креативності. 3. Спостереження та аналіз продуктів творчої діяльності як метод дослідження.	1
8.	Тема 5. Методи стимулювання творчої активності: індивідуальні та групові 1. Поняття стимулювання творчої активності. 2. Індивідуальні методи розвитку творчості особистості. 3. Групові форми стимулювання творчої діяльності. 4. Роль тренінгів, мозкового штурму та творчих вправ. 5. Значення психологічно безпечного середовища для розвитку креативності.	1
	Всього	14

Індивідуальні науково-дослідні завдання (ІНДЗ)

№	Назва теми (завдання)
---	-----------------------

1.	<p>1. Психологічний Портрет Творчої Особистості (Митець) 🎨</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Завдання: Виберіть відомого митця (художника, скульптора, майстра декоративного мистецтва) або видатного реставратора. Проаналізуйте його біографію та творчий шлях з позиції психології творчості. ● Вимоги: Опишіть його ключові творчі риси особистості (мотивація, установки, креативність, емоційний інтелект), стадії творчого процесу (за Гілфордом, Уоллесом або іншими моделями) у його роботі, а також роль інсайту та напруги/натхнення. ● Формат: Письмова робота (есе, аналітичний огляд).
2.	<p>Дослідження "Творчого Блоку" у Художній Діяльності 🧠</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Завдання: Проаналізуйте феномен "творчого блоку" (кризи, застою) у контексті образотворчого або декоративного мистецтва. ● Вимоги: Дослідіть психологічні причини виникнення (страх оцінки, перфекціонізм, внутрішня цензура) та розробіть 3-5 практичних психологічних технік/вправ, які можуть допомогти художнику чи реставратору подолати цей стан (наприклад, техніки дивергентного мислення, асоціативні методи). ● Формат: Презентація або методичні рекомендації.
3.	<p>. Вплив Середовища на Креативність Художника 🏠</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Завдання: Проаналізуйте, як психологія середовища (місце роботи, студія, майстерня реставратора, соціальне оточення, культура) впливає на творчий потенціал фахівця. ● Вимоги: Розробіть ідеальний "психологічно комфортний" простір для творчої роботи, обґрунтувавши свій вибір кольорів, освітлення, організації робочих зон з точки зору стимуляції креативності, концентрації та емоційного благополуччя. ● Формат: Проєкт-презентація (схеми, візуалізації, обґрунтування).
4.	<p>Роль Уяви та Асоціативного Мислення у Створенні Декоративного Образу ✨</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Завдання: Створіть концепт декоративного виробу (наприклад, кераміки, текстилю, вітража) або ескіз реставраційної концепції, використовуючи методи стимулювання уяви та асоціативного мислення (наприклад, метод фокальних об'єктів, синектика, випадкові асоціації).

	<ul style="list-style-type: none"> ● Вимоги: Представте готовий ескіз (або опис) і детально опишіть, який саме психологічний метод ви використали для генерації ідеї та як він вплинув на кінцевий образ. ● Формат: Практична робота + письмовий аналіз процесу.
5.	<p>Психологія Сприйняття Кольору та Форми у Творчості 🌈</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Завдання: Дослідіть психологічні аспекти сприйняття кольору та форми та їхній вплив на емоційний відгук глядача у двох протилежних контекстах: <ol style="list-style-type: none"> 1. У створенні нового художнього твору (декоративного чи образотворчого). 2. У реставрації (де потрібно максимально точно відтворити оригінальний психоемоційний вплив). ● Вимоги: Наведіть приклади та обґрунтуйте, як психологія кольору використовується для досягнення художніх чи реставраційних цілей. <p>Формат: Письмовий аналітичний звіт</p>
6.	<p>Творчий Ризик та Перфекціонізм у Реставрації 🔍</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Завдання: Проаналізуйте психологічні чинники, пов'язані з прийняттям рішень у процесі реставрації, зокрема проблему "творчого ризику" (наприклад, вибір методу відновлення) та вплив перфекціонізму. ● Вимоги: Розробіть "кодекс психологічної стійкості" для реставратора, який допоможе йому балансувати між необхідністю збереження автентичності та творчим підходом до відновлення. ● Формат: Розробка (кодекс/інструкція) та його психологічне обґрунтування.
7.	<p>Емоційний Інтелект у Співпраці Митець-Замовник (чи Реставратор-Комісія) 🤝</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Завдання: Проаналізуйте роль емоційного інтелекту (EI) у професійній діяльності: <ul style="list-style-type: none"> ○ Художника/дизайнера при роботі з замовником. ○ Реставратора при взаємодії з комісіями чи власниками об'єктів. ● Вимоги: Визначте, які компоненти EI (самосвідомість, емпатія, управління відносинами) є найбільш критичними та опишіть 3 типові конфліктні ситуації та шляхи їх вирішення за допомогою EI. ● Формат: Кейс-аналіз з розробленими рішеннями.

8.	<p>Психологія "Еврики": Дослідження Інсайту у Вашій Практиці </p> <ul style="list-style-type: none"> ● Завдання: Проведіть самоспостереження за власним творчим процесом протягом виконання будь-якого художнього, декоративного або навчального завдання. ● Вимоги: Зафіксуйте момент, коли виникає інсайт (несподіване рішення, "еврика"). Опишіть умови, що передували інсайту (фаза інкубації, розслаблення) та суб'єктивні відчуття цього моменту. Проаналізуйте його, використовуючи одну з теорій творчості. ● Формат: Щоденник творчого процесу з аналітичним висновком.
9.	<p>Методи Розвитку Дивергентного Мислення для Художника </p> <ul style="list-style-type: none"> ● Завдання: Оберіть одну з класичних технік розвитку творчого мислення (брейнстормінг, ТРВЗ, метод 6 капелюхів, майндмеппінг тощо). ● Вимоги: <ol style="list-style-type: none"> 1. Детально опишіть обрану методику. 2. Проведіть практичне застосування цієї методики для генерації 10 незвичайних ідей щодо використання традиційного декоративного елемента (наприклад, орнаменту "писанка", "вишиванка", "трипільський символ") у сучасному мистецтві чи дизайні. 3. Зробіть висновок про ефективність методу. ● Формат: Звіт про практичне застосування.
10.	<p>Арт-терапевтичний Потенціал Вашої Спеціальності </p> <ul style="list-style-type: none"> ● Завдання: Проаналізуйте арт-терапевтичний та психологічно-коригуючий потенціал образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва та/або реставрації. ● Вимоги: <ol style="list-style-type: none"> 1. Опишіть, як саме процес створення/відновлення (робота з матеріалом, кольором, формою) впливає на психічний стан людини. 2. Розробіть міні-програму (3 кроки) арт-терапевтичної вправи, адаптованої для використання вашої професійної техніки (наприклад, техніка розпису, ліплення, графіки) для зняття емоційного напруження або підвищення самооцінки. ● Формат: Проєкт (опис вправи та її психологічне обґрунтування).

* ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни визначається викладачем, з урахуванням специфіки дисципліни.

Завдання для самостійної роботи студентів

№	Завдання для самостійної роботи	К-с ть год.
1.	<p>Аналіз творчого процесу в мистецтві (теоретико-практичний)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Завдання: Виберіть твір мистецтва (живопис, скульптура, інсталяція, графіка) відомого митця, або свій власний, і проведіть психологічний аналіз етапів його створення. Опишіть, як, на вашу думку, проявлялися фази творчого процесу (підготовка, інкубація, інсайт/осяяння, верифікація) у даному випадку. ● Формат: Письмовий звіт (1.5-2 стор.) з ілюстрацією обраного твору. 	5
2.	<p>Дослідження особистісних рис творчого митця (Порівняльний аналіз)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Завдання: Проаналізуйте біографії та творчі шляхи двох контрастних за стилем чи епохою митців (наприклад, Леонардо да Вінчі та Сальвадор Далі, або Ван Гог та Енді Воргол). Визначте та порівняйте їхні ключові творчі особистісні риси (дивергентність, відкритість досвіду, наполегливість, ін.) з точки зору психології творчості. ● Формат: Таблиця порівняння та короткий висновок (до 1 стор.). 	5
3.	<p>Техніки стимулювання креативності в образотворчості (практичне застосування)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Завдання: Оберіть дві психологічні техніки стимулювання креативності (наприклад, мозковий штурм, синектика або скрамбл-метод) та застосуйте їх для створення ескізів або концепцій для нового художнього проєкту. ● Формат: Опис процесу застосування технік та 5-7 отриманих ескізів/концепцій. 	5
4.	<p>Роль уяви та фантазії у творчому акті (Рефлексія)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Завдання: Напишіть есе на тему: "Психологічна природа художньої уяви як ключового механізму створення візуального образу". Розкрийте взаємозв'язок між сприйняттям, пам'яттю та фантазією у процесі генерації унікальних художніх ідей. ● Формат: Есе (2 стор.). 	5
5.	<p>Психологія бар'єрів творчості (Самодіагностика)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Завдання: Проаналізуйте власні типові психологічні бар'єри, що заважають вашій творчій діяльності (страх критики, перфекціонізм, внутрішній цензор, "білий аркуш" тощо). Запропонуйте та обґрунтуйте психологічні стратегії для їх подолання, специфічні для вашої сфери (образотворче мистецтво). ● Формат: Опис бар'єрів та план дій (1.5 стор.). 	5

6.	<p>Вплив емоційного стану на художню діяльність (Кейс-Стаді)</p> <ul style="list-style-type: none"> Завдання: Дослідіть, як певний емоційний стан (радість, смуток, гнів, спокій) вплинув на творчість відомого митця (наприклад, "блакитний" період Пікассо або твори, створені у стані афекту). Проаналізуйте психологічний механізм перетворення емоції на художню форму. Формат: Аналітична доповідь (1.5 стор.). 	5
7.	<p>Діагностика рівня креативності (тестування та інтерпретація)</p> <ul style="list-style-type: none"> Завдання: Знайдіть і пройдіть тест на креативність (наприклад, Тест Торренса (образний/словесний) або тест Медніка (RAT)). Опишіть його структуру, пройдіть самостійно та проаналізуйте отримані результати з точки зору вашої художньої практики. Формат: Стислий опис тесту, результати та психологічна інтерпретація (1 стор.). 	5
8.	<p>Феномен "Інсайту" у мистецькій практиці (Міні-інтерв'ю)</p> <ul style="list-style-type: none"> Завдання: Проведіть інтерв'ю з одним-двома діючими митцями (студентами старших курсів, викладачами або професійними художниками) про їхній досвід творчого осяяння (інсайту). Запитайте про умови, за яких воно виникає, та його вплив на завершення роботи. Формат: Транскрипція ключових відповідей та узагальнення (1-1.5 стор.) 	5
9.	<p>Психологія сприйняття творчого продукту (Експериментальне завдання)</p> <ul style="list-style-type: none"> Завдання: Представте свій власний художній твір (або роботу іншого студента) 5-7 особам, які не мають відношення до мистецтва. Запитайте їх про емоції та асоціації, які викликає робота. Проаналізуйте психологічні чинники, що впливають на сприйняття візуального образу. Формат: Зведення відповідей та психологічний аналіз (1.5 стор.). 	10
10.	<p>Психологічні аспекти художньої критики (Рефлексія)</p> <ul style="list-style-type: none"> Завдання: Виберіть одну гостру чи резонансну художню критику певного твору мистецтва. Проаналізуйте її, відповідаючи на питання: Які психологічні механізми стоять за формуванням негативної/позитивної оцінки? Яка психологічна роль критики у розвитку творчої особистості митця? Формат: Критичний психологічний огляд (1.5 стор.). 	10
	Разом	60

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів

Бал	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
11-12	Завдання виконано вчасно, його зміст у повному обсязі розкриває тему дослідження, оформлення відповідає всім вимогам до даного виду студентської роботи. Студент системно володіє матеріалом і може презентувати його перед аудиторією, у тому числі і за допомогою ІКТ, має власну думку щодо викладеного матеріалу, здатен її аргументувати, робить висновки до виконання завдання підходить творчо.
9-10	Завдання виконано вчасно, його зміст у повному обсязі розкриває тему дослідження, оформлення відповідає всім вимогам до даного виду студентської роботи. Студент володіє матеріалом і може презентувати його перед аудиторією.
7-8	Завдання виконано вчасно, його зміст у повному обсязі розкриває тему дослідження, оформлення відповідає всім вимогам до даного виду студентської роботи. Студент може доповісти основні положення проведеної роботи без глибинного аналізу, узагальнення матеріалу та підведення підсумків.
5-6	Завдання виконано вчасно, його зміст поверхнево або фрагментарно розкриває тему дослідження, оформлення відповідає всім вимогам до даного виду студентської роботи. Студент не проводить аналізу джерел, з яких було отримано інформацію, не здатен узагальнити та систематизувати матеріал, зазнає труднощів під час презентації проведеного дослідження перед аудиторією.
3-4	Завдання виконано вчасно, його зміст є дублюванням відомих джерел інформації. Відсутня будь-яка аналітична обробка представленої інформації. Студент на репродуктивному рівні з помилками відтворює матеріал, не може презентувати його перед аудиторією.
0-2	Завдання відзначається фрагментарністю виконання під керівництвом викладача. Необхідні практичні уміння роботи не сформовані, більшість передбачених навчальною програмою навчальних завдань не виконано.

Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни використовуються:

- *методи формування професійної компетентності* (розповідь, пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, візуалізація, дискусія тощо);
- *методи формування практичних умінь та навичок* (виконання практичних завдань, розробка схем, таблиць, розробка та захист презентацій, аналіз нормативних документів тощо).
- *інноваційні методи навчання*: особистісно-орієнтоване навчання, навчання у співпраці, ситуаційне навчання, дистанційне навчання (згідно розпоряджень щодо організації освітнього процесу), метод проектів;

- *інтерактивні* методи навчання: корпоративне навчання (навчання в парах, робота в малих групах), колективно-групове навчання («велике коло», мікрофон, незакінчені речення, мозковий штурм, навчаючи – вчуся); стимулювання творчої активності студентів (цікаві аналогії; фасилітована дискусія, вирішення ситуативних задач (Case study)); елементи навчального тренінгу.

Система контролю та оцінювання

Види контролю

– *поточний контроль передбачає:*

- *усне опитування* студента на лекційних і семінарських заняттях (фронтальне, індивідуальне) ;
- *письмовий контроль* (самостійна робота, термінологічний диктант, реферат, есе, самоконтроль та взаємоперевірка);
- *практичний контроль* (виконання презентацій, участь у психологічних тестуваннях);
- *тестовий/машинний контроль* (стандартизовані тести у системі Moodle)
- *рубіжний контроль передбачає:* письмові контрольні роботи у кінці змістового модуля 1 та змістового модуля 2 або автоматизоване тестування у системі електронного навчання Moodle.

Загальна сума балів за всі виконані завдання, види робіт, передбачені планом семінарських занять, самостійної роботи студента, письмових контрольних робіт (автоматизованого тестування у системі електронного навчання Moodle) у кінці змістових модулів становить 60 балів.

– *підсумковий контроль* (максимально – 40 балів) проводиться у формі **екзамену** з навчальної дисципліни в обсязі навчального матеріалу, передбаченого робочою програмою навчальної дисципліни.

Форми контролю

– *індивідуальний контроль* (кожен студент отримує своє завдання, яке він повинен виконати без сторонньої допомоги);

– *груповий контроль* (група тимчасово поділяється на кілька підгруп (від 2 до 10 студентів) і кожній підгрупі дається перевірочне завдання. Залежно від мети контролю групам пропонують однакові або різні завдання);

– *фронтальний контроль* (завдання пропонуються всій групі з метою з'ясування правильності сприйняття й розуміння навчального матеріалу, виявлення слабких сторін у знаннях студентів, недоліків, прогалин, помилок у роботах і відповідях та визначення заходів щодо їх подолання й усунення);

– *взаємний контроль* (активізує діяльність студентів, підвищує інтерес до знань, критичне мислення);

– *самоконтроль/програмований контроль* (можливість самостійно перевірити правильність відповіді чи виконаного завдання. Використовується для організації фронтальної роботи і колективного обговорення індивідуально одержаних результатів).

Критерії оцінювання поточного та підсумкового контролю

Максимум балів, які студент може отримати за одне заняття або окремий вид роботи, зокрема тієї, що винесена на самостійне опрацювання, – 6 балів.

Критерії оцінювання поточної навчальної діяльності

5–6 балів, «відмінно» – студент під час виступу повністю, ґрунтовно, логічно послідовно, з наведенням прикладів розкрив питання; вільно володів опрацьованим матеріалом, доповідав, не користуючись допоміжними засобами (конспект, підручник, методичні вказівки тощо); обґрунтував висновки та відповів на всі запитання; доповідь підготовлена з використанням багатьох джерел та інтернет-ресурсів; під час фронтального опитування дав правильні відповіді на питання, без помилок виконав практичні завдання, активно працював протягом усього заняття, дав правильні вичерпні відповіді на додаткові питання викладача.

3.1–4.9 балів, «добре» – студент повно та правильно висвітлив головні аспекти поставленого питання, відповідно до обраної теми, користуючись написаним текстом; зробив правильний висновок; допустив незначні помилки, відповідаючи на запитання; доповідь підготовлена з використанням багатьох джерел літератури та інтернет-ресурсів; під час фронтального опитування переважна більшість відповідей на питання були правильними, допустив незначні помилки у виконаних практичних завданнях.

1.6–3 балів, «задовільно» – студент неповно висвітлив головні аспекти поставленого питання, користуючись написаним текстом; зробив неправильні висновки; допустив грубі помилки, відповідаючи на запитання; доповідь підготовлена з використанням невеликої кількості джерел літератури; під час фронтального опитування не зміг відповісти на більшу половину з поставлених запитань, допустив значні помилки у виконаних практичних завданнях.

0–1.5 бали, «незадовільно» – студент не розкрив питання, проявив поверховість суджень, не зміг відповісти на поставлені запитання; доповідь підготовлена з використанням лише одного джерела літератури; під час фронтального опитування частково зміг відповісти/не відповів на питання, допустив грубі помилки у виконаних практичних завданнях.

Під час оцінювання завдань для самостійної роботи студентів враховується:

1. Самостійність, креативність (аналітичний підхід, генерація ідей, новизна постановки проблеми), аргументованість;
2. Доступність, репрезентативність та верифікованість отриманих даних і результатів;
3. Використання першоджерел, системність, достовірність викладеного матеріалу, стилістика (загальна грамотність, легкість сприйняття текстів та матеріалу).
4. Логічність викладу, посилання на використану літературу і джерела.

Критерії оцінювання підсумкового контролю

Форма проведення – усна

Максимальна кількість балів, отримана студентом за екзамен - 40 балів.

Екзаменаційні білети з ОК 7 «Психологія творчості» складаються із: складаються із: теоретичного питання завдань – 10 балів; методичного питання – 15 балів; практичного питання – 15 балів.

Підсумкова оцінка, як показник результатів вивчення навчальної дисципліни, складається із сумарної кількості балів за поточне оцінювання – **60 балів** та підсумкового модуль – контролю (екзамен) – **40 балів**, за **100-бальною університетською шкалою**.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)								Кількість балів (залікова/екзаменаційна робота)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1			Змістовий модуль № 2						
T1	T2	T3+KP1	T4	T5	T6	T7	T8+KP2	40	100
6	6	12	6	6	6	6	12		

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

A – «відмінно» – якщо студент набрав 90–100 балів, глибоко і всебічно знає зміст курсу, рекомендовану літературу, наукові першоджерела, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, пов'язує

програмовий матеріал із профілем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок.

В, С – «добре» – коли студент набрав 70–89 балів, твердо знає курс і рекомендовану літературу. Добре засвоїв практичні навички, аргументовано викладає матеріал, висловлює свої міркування про ті чи інші психологічні феномени, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу.

D, E – «задовільно» – якщо студент набрав 50–69 балів, в основному знає курс, рекомендовану літературу, але непереконливо відповідає, плутає поняття, невпевнено почувається, виконуючи практичні завдання, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутнім фахом.

FX – «незадовільно» з можливістю перескладання – коли студент набрав 35–49 балів, не опанував зміст курсу, вкрай слабо знає загальну літературу курсу, не знає наукових фактів, визначень, правил та законів. Часто пропускав лекції та практичні заняття.

F – «незадовільно» з обов'язковим повним курсом – якщо студент набрав 1–34 бали, не опанував зміст курсу, не знає загальної літератури курсу, не знає наукових фактів, визначень, правил та законів. Відсутнє загальногуманітарне та наукове мислення, практичними навичками не володіє. Часто пропускав лекції та практичні заняття.

Перелік питань для самоконтролю та підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

Тема 1. Психологічні основи творчості

1. Розкрийте сутність поняття "творчість" з позицій психології. Чим вона відрізняється від продуктивної діяльності?
2. Опишіть основні психологічні компоненти (мотиваційні, інтелектуальні, емоційні) творчого процесу.
3. Назвіть та охарактеризуйте етапи (фази) творчого процесу за Г. Уоллесом або іншими відомими авторами. Яке значення має фаза інкубації?
4. Яка роль інтуїції та підсвідомого у творчому акті?
5. Як співвідносяться поняття "творчість" та "інновація"?

Тема 2. Творчість в онтогенезі / Тема 3. Вікові особливості розвитку творчих здібностей

1. Опишіть особливості прояву творчості у дошкільному віці. Які види ігор та занять стимулюють художній розвиток?
2. Як змінюється характер творчої діяльності в молодшому шкільному віці? Наведіть приклади в контексті образотворчої діяльності.
3. Розкрийте специфіку розвитку творчих здібностей у підлітковому та юнацькому віці. Які кризи можуть впливати на творче самовираження?
4. Сформулюйте основні завдання та методи стимулювання художньої творчості на різних вікових етапах.
5. Які типові бар'єри (блоки) творчості виникають у зрілому віці, та як їх можна подолати?

 Тема 4. Структура креативності / Тема 5. Соціальні механізми творчості, структура і природа творчих здібностей

1. Визначте поняття "креативність" та "творчі здібності". В чому їхня відмінність?
2. Назвіть та детально охарактеризуйте основні структурні компоненти (параметри) креативності (наприклад, біглості, гнучкості, оригінальності, розробленості). Як їх можна оцінити у роботі реставратора чи художника?
3. Опишіть соціальні механізми, які впливають на формування та розвиток творчої особистості (наприклад, соціальне середовище, культурні норми, освітні системи).
4. Яка роль інтелекту у структурі креативності? Розкрийте концепцію "порогового інтелекту".
5. Сформулюйте поняття "творча особистість". Які особистісні риси є визначальними для художника, декоратора чи реставратора?

 Тема 6. Види творчої діяльності людини

1. Дайте визначення та наведіть приклади художньо-образної творчості. Яка її психологічна специфіка порівняно, наприклад, із науковою творчістю?
2. Охарактеризуйте творчий аспект у професійній діяльності реставратора. Де проявляється його креативність?
3. У чому полягає декоративно-прикладна творчість? Розкрийте її зв'язок із традицією та інновацією.
4. Порівняйте індивідуальну та колективну (групову) творчість у контексті створення мистецького продукту (наприклад, фрески, арт-проєкту).
5. Розкрийте поняття сублимації та компенсації як механізмів, що лежать в основі певних видів творчої діяльності.

 Тема 7. Методи дослідження творчої діяльності

1. Назвіть та опишіть основні групи методів дослідження творчості (психометричні, якісні, експериментальні).
2. Охарактеризуйте психометричні тести креативності (наприклад, Тест Торренса). Які критерії оцінки вони використовують? Які їхні обмеження?
3. У чому полягає метод контент-аналізу творчих продуктів? Як його можна застосувати для аналізу творів мистецтва?
4. Опишіть метод біографічного дослідження творчої особистості (психобіографія). Яку інформацію він дає про творчий процес?
5. Як можна застосувати експериментальні методи (наприклад, моделювання творчих завдань) для вивчення творчості в образотворчому мистецтві?

 Тема 8. Методи стимулювання творчої активності: індивідуальні та групові

1. Сформулюйте основні принципи та психологічні умови ефективного стимулювання творчості.

2. Опишіть індивідуальні методи стимулювання творчої активності (наприклад, метод "контрольних запитань", ведення творчого щоденника). Як художник може їх використовувати?
3. Детально охарактеризуйте метод мозкового штурму (брейнстормінгу). Які правила його проведення та які його переваги для генерації ідей у мистецькому колективі?
4. Розкрийте сутність методу синектики. Чим він відрізняється від мозкового штурму? Наведіть приклади застосування аналогій (прямих, фантастичних) у творчому процесі.
5. Які групові методи можна використовувати для розвитку креативного мислення студентів-художників (наприклад, творчі майстерні, рольові ігри, метод ТРВЗ)?

Зарахування результатів неформальної освіти

Здобувач вищої освіти має право на участь у неформальній/інформальній освіті. У межах поточного контролю до рейтингу студента можуть зараховуватися додаткові бали за умови наявності у нього сертифікату про результати **неформальної/інформальної освіти** з проблеми, що відповідає тематиці курсу («Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (<https://www.chnu.edu.ua/media/3aykf41y/polozhennia-pro-vzaiemodiiu-formalnoi-t-a-neformalnoi-osvity.pdf>)); «Положення про контроль і систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (Ч.3, п. 3.6) (https://www.chnu.edu.ua/media/geupxdun/polozhennia-pro-kontrol-i-systemu-otsinivannia_2020.pdf). Доступність інформації для учасників освітнього процесу щодо визнання результатів неформальної освіти забезпечується через оприлюднення вище зазначених документів на офіційному сайті ЧНУ (<https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/>).

Критерії оцінювання неформальної/інформальної освіти студентів

Кількість балів, що зараховується студенту, залежить від обсягу здобутих кредитів та отриманих результатів навчання, однак становить не більше 20% (20 балів) від загальної кількості балів за курс (100 балів за системою ЄКТС). Якщо студент пройшов двогодинний курс та має підтвердження у вигляді сертифікату він, відповідно, може отримати 2 бали, тригодинний – 3 бали тощо. За результативну наукову роботу (написання наукової роботи, тез доповідей, участь у науково-практичних конференціях, участь у роботі гуртка тощо) за профілем цієї дисципліни, за рішенням кафедри відповідно до критеріїв, встановлених програмою навчальної дисципліни, студент може отримати до 12 додаткових (заохочувальних) балів у межах максимальної загальної суми балів –

Рекомендована література

Основна:

1. Сова М. О., Деніжна С. О. *Психологія творчості: навчальний посібник*. — Ірпінь: Державний податковий університет, 2022. — 392 с.
2. Калиновська І. С. *Психологія творчості: навчально-методичний посібник*. — Умань: Видавець Сочинський М. М., 2022. — 300 с.
3. Ільїна Н. М. *Психологія творчості та обдарованості: підручник*. — Київ: Університетська книга, 2020 (перевидання 2023). — 234 с.
4. Карпенко Н. А. *Психологія творчості: навч. посібник*. — Львів: ЛьвДУВС, 2020.
5. Кушнірук М. Г. *Психологія творчості: навч.-метод. посібник*. — Острог: Вид-во НаУОА, 2020.

Додаткова:

1. Borodina T. (3. T. Borodina (2020). Psychological and pedagogical conditions for developing students' creative thinking in teaching a foreign language in higher school. *Talent Development & Excellence*, 25 (1), p. 12. URL: <http://www.iratde.com>
6. Desti R.M. , Pertiwi C.M., Sumarmo U., Hidayat W. (2020). Improving student's mathematical creative thinking and habits of mind using a problem-solving approach based on cognitive thinking stage *Journal of Physics: Conference*
2. Грант Адам. *Оригінали. Як нонконформісти рухають світ*. — Київ: Лабораторія, 2022 (або перевидання).
3. Джулія Кемерон. *Шлях митця. Духовна дорога до примноження творчості*. — Львів: Видавництво Старого Лева, 2023 (оновлене видання). Практичний курс для розблокування творчого потенціалу. Хоча оригінал старіший, нові українські накладки актуалізували цю книгу.
7. Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень: колективна монографія / за ред. В. О. Моляко, О. Л. Музики. Житомир: Рута, 2006. 320 с.
8. Моляко В. О. Концепція виховання творчої особистості // *Директор школи, ліцею, гімназії*. 2020. Том 21. №1. С. 50–55.
9. Овчаренко О. Ю. Творча саморегуляція в умовах стресу // *Психологічні проблеми творчості: матеріали XXI Міжнародної науково-практичної конференції (23 липня 2022р.)*. Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, лабораторія психології творчості
10. Психологічні закономірності творчого сприймання інформаційних індикаторів реальності: монографія / В. О. Моляко, І. М. Біла, Н. А. Ваганова [та ін.]; за ред. В. О. Моляко. Київ: Педагогічна думка, 2015. 145 с.
11. *Психологічні проблеми творчості: матеріали XXIV Міжнародної наукової психологічної конференції, 24 червня 2024 року* / за ред. В. О. Моляко. Київ: Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2024. 239 с.

4. Рік Рубін. *Творчий акт: спосіб буття*. — Київ: BookChef, 2024. Світовий бестселер, що вийшов українською. Глибоке філософсько-психологічне дослідження природи натхнення та творчого процесу від відомого музичного продюсера.
5. Ткачук Б. С., Куриця Д. І. *До проблеми феномену креативності // Актуальні проблеми психології особистості: Матеріали XVI Міжнародної науково-практичної конференції*. — Кам'янець-Подільський, 2024.
12. Функціонування творчого мислення в інформаційно-віртуальному просторі суб'єкта : монографія / В. О. Моляко, Ю. А. Гулько, Н. А. Ваганова [та ін.]; за ред. В. О. Моляко. Київ – Львів : Видавець Вікторія Кундельська, 2021. 194 с. URL: <http://psychology-naes-ua.institute/userfiles/files/Moljako.pdf>

Інформаційні ресурси

1. Електронні бібліотеки ЗВО, які мають спеціальність 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація (наприклад, електронні репозитарії НАКККіМ, ЛНАМ, ХДАДМ).
2. Наукові бази даних (наприклад, Google Scholar, Cyberleninka, НБУВ – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського).
 - *Запити: «психологія творчості в мистецтві», «психологія художньої творчості», «креативність у декоративному мистецтві».*
3. Психологічні та мистецтвознавчі наукові журнали в електронному доступі.
 - *Зокрема, шукайте статті, присвячені психології інсайту у творчості, художньому мисленню, емоційній складовій творчості, психології сприйняття твору мистецтва.*
4. Спеціалізовані онлайн-ресурси з нейропсихології та психології мистецтва.
 - *Сайтів, які аналізують взаємодію мозку та творчості (нейроестетика).*
 - *Ресурси, що обговорюють арт-терапію та її психологічні основи.*

Політика академічної доброчесності

Освітня діяльність (викладач і студент) ґрунтується на принципах співробітництва та академічної доброчесності.

Політика щодо відвідування занять: відвідування занять є обов'язковим.

Політика щодо академічної доброчесності: академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату, фабрикації, фальсифікації тощо. У разі порушення студентом академічної доброчесності, робота оцінюється на нижчу оцінку або ж незадовільно та має бути виконана повторно. Викладач залишає за собою право змінити тему завдання. Політика щодо академічної доброчесності регламентується «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича»

[\(https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-vyiavlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chernivetskomu-natsionalno-mu-universyteti-imeni-yurii-fedkovycha/\)](https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-vyiavlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chernivetskomu-natsionalno-mu-universyteti-imeni-yurii-fedkovycha/), «Етичним кодексом Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» (<https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-yurii-fedkovycha/>).

Політика щодо дедлайнів і перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. За наявності поважних причин перескладання модулів відбувається із дозволу деканату. Політика оцінювання роботи викладача. Здобувачі після кожного заняття оцінюють роботу викладача та можуть залишати відгуки і пропозиції в анкеті в системі електронного навчання Moodle.